

ЗАКОН ЗА РАЗВОЈНАТА БАНКА НА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (Неофицијален пречистен текст)¹

Член 1

Со овој закон се уредуваат целите, задачите, активностите, работењето и организацијата на Развојната банка на Северна Македонија.

Член 2

Цел на Развојната банка на Северна Македонија (во натамошниот текст: РБСМ) е да го поддржува и поттикнува развојот на македонското стопанство во согласност со стратешките политики, цели и приоритети на Република Северна Македонија.

Член 3

РБСМ е акционерско друштво во кое Република Северна Македонија е единствен акционер.

Член 4

Во работењето РБСМ се придржува на следниве принципи:

- неконкурентност, недискриминација и транспарентност во работењето, - рентабилност и ефикасност и
- економска оправданост на инвестиционите проекти и инвестициите.

Член 5

(1) Доколку со овој закон поинаку не е уредено, на РБСМ соодветно се применуваат одредбите од Законот за банките, освен одредбите за висината на почетниот капитал и потребниот износ на сопствени средства за вршење на одредени активности, дозвола за основање и работење, согласности на акционер, ограничување на права од акции, согласност за измена и/или дополнување на статутот на банка при зголемување почетниот капитал, повисока стапка на адекватност на капитал што може да ја пропише гувернерот и за администрација.

(2) На работењето на РБСМ не се применува Законот за супервизија на осигурувањето.

(3) На постапката за зголемување на почетниот капитал на РБСМ не се применуваат одредбите од Законот за хартии од вредност за издавање, понуда и продажба на хартии од вредност и одредбите од Законот за трговските друштва за зголемување на основната главнина.

(4) На РБСМ не се применуваат прописите за издвојување и одржување на задолжителна резерва на сметки кај Народната банка на Република Северна Македонија за ограничување на порастот на пласманите и за отворена девизна позиција.

(5) Прописите за издвојување и одржување на задолжителна резерва на сметки кај Народната банка на Република Северна Македонија и за ограничување на порастот на пласманите не се однесуваат и на пласманите на комерцијалните банки од средства на МБПР.

---

¹ Неофицијалниот пречистен текст на Законот за Развојната банка на Северна Македонија е составен од: Закон за македонската банка за поддршка на развојот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 105/09) и Закон за изменување и дополнување на законот за македонската банка за поддршка на развојот („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 77/21).

Член 6

- (1) Почетниот капитал на РБСМ изнесува 932.400.000,00 денари.
- (2) Република Северна Македонија може да го зголемува почетниот капитал на РБСМ со уплата на средства од Буџетот на Република Северна Македонија, како и од други средства на Република Северна Македонија врз основа на одлука на Владата на Република Северна Македонија. Зголемувањето се врши со соодветно зголемување на бројот на акциите на РБСМ.
- (3) Собранието на РБСМ донесува одлука за зголемување на почетниот капитал која содржи износ на зголемувањето и број и род на акциите.
- (4) Одлуката од ставот (3) на овој член има карактер на одлука за измена на Статутот на РБСМ.
- (5) Зголемувањето на почетниот капитал се запишува во трговскиот регистар што го води Централниот регистар на Република Северна Македонија и се спроведува во Централниот депозитар за хартии од вредност.

Член 7

За извршување на задачите и активностите утврдени со овој закон РБСМ обезбедува средства по пат на задолжување во земјата и странство и со издавање на должнички хартии од вредност во согласност со закон.

Член 8

Остварената нето добивка од деловната година се распоредува во резервите на РБСМ.

Член 9

- (1) РБСМ одговара за своите обврски со целиот свој имот.
- (2) РБСМ се стекнува со подвижен и недвижен имот и истиот го користи, управува и располага без ограничувања.
- (3) Република Северна Македонија гарантира за обврските на РБСМ. Вкупните обврски на РБСМ не можат во кое било време да надминат десет пати од износот на сопствените средства на РБСМ.

Член 10

Основни задачи на РБСМ се:

- 1) финансирање на развојот на трговските друштва основани во Република Северна Македонија;
- 2) поттикнување на извозот;
- 3) поддршка на мали и средни претпријатија основани во Република Северна Македонија;
- 4) финансирање на инфраструктурата;
- 5) поддршка на регионалниот развој и
- 6) финансирање на проекти за обезбедување и заштита на животната средина и обновливи извори на енергија.

Член 11

(1) Заради извршување на целите и задачите утврдени со овој закон, РБСМ ги врши следниве активности:

- 1) кредитирање во земјата, вклучувајќи и финансирање на комерцијални трансакции;
- 2) издавање на платежни гаранции, авали и други форми на обезбедување;
- 3) откуп, продажба и наплата на побарувања;

- 4) платен промет во земјата и во странство, вклучувајќи продажба на девизи;
- 5) факторинг и форфетинг за сметка на клиенти;
- 6) тргување со хартии од вредност во свое име и за своја сметка;
- 7) прибирање, обработка и анализа на информации за кредитна способност на правни лица и нивна продажба;
- 8) економско-финансиски консалтинг;
- 9) кредитно осигурување од комерцијални и политички ризици и 10) осигурување на инвестиции.

(2) РБСМ активностите од ставот (1) на овој член ги врши во свое име и за своја сметка и во име и за сметка на Република Северна Македонија врз основа на договор.

(3) РБСМ може да врши и други активности и работи од свое име и за своја сметка, доколку истите се во врска со извршувањето на задачите од членот 10 на овој закон и активностите од ставот (1) на овој член. РБСМ може да прима депозити од правни и физички лица само доколку истите служат како обезбедување на плаќањата во врска со активностите на РБСМ од ставот (1) на овој член.

(4) РБСМ нема да и одобрува кредити или да и издава гаранции и други форми на обезбедување на Република Северна Македонија и на буџетските корисници и единките корисници на средства од Буџетот на Република Северна Македонија.

Член 12

Активностите од членот 11 на овој закон РБСМ може да ги врши преку други банки или небанкарски финансиски институции и/или директно и/или заеднички со други банки или небанкарски финансиски институции.

Член 13

(1) За реализација на проекти и/или програми на Владата на Република Северна Македонија, РБСМ:

- 1) одобрува кредити;
- 2) одобрува кредити со субвенционирана каматна стапка и
- 3) издава гаранции од Гарантен фонд.

(2) Владата на Република Северна Македонија и РБСМ склучуваат договор во кој ќе се утврдат условите под кои ќе се одобруваат кредитите од ставот (1) точки 1) и 2) на овој член, износот на средствата и начинот на нивно обезбедување и пренесување на РБСМ.

(3) Владата на Република Северна Македонија и РБСМ склучуваат договор во кој ќе се утврдат условите под кои ќе се издаваат гаранциите од ставот (1) точка 3) на овој член.

Член 13-а

(1) РБСМ по добиена претходна согласност од Владата на Република Северна Македонија може да формира фондови со средства за поддршка на развојот на македонското стопанство за кои во РБСМ се организираат посебни организациони единици.

(2) Владата на Република Северна Македонија и РБСМ склучуваат договор во кој ќе се утврдат начинот на работењето и намената на средствата од фондовите од ставот (1) на овој член.

Член 13-б

За поддршка на развојот преку гарантирање на кредити за обртни средства и на кредити за основни средства одобрени од страна на банки и штедилници кои од

гувернерот на Народната банка на Република Северна Македонија добиле дозвола за основање и работење, во РБСМ се организира Гарантен фонд како посебна организациона единица.

Член 13-в

(1) Средствата на Гарантниот фонд се обезбедуваат од:

1) Буџетот на Република Северна Македонија, како неповратни средства во износ од 10 милиони евра;

2) заеми и/или кредитни линии од меѓународни финансиски институции;

3) донации од земјата и странство;

4) приходи од провизии за издадени гаранции и

5) приходи од пласмани во хартии од вредност.

(2) Владата на Република Северна Македонија може да донесе одлука за зголемување на износот на неповратните средства од ставот (1) точка 1) на овој член.

(3) РБСМ до Министерството за финансии до 30 јуни во тековната година доставува извештај за износот на платените гаранции и состојбата на неповратните средства обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија од ставот (1) точка 1) на овој член, со состојба на 31 мај во тековната година.

(4) Владата на Република Северна Македонија може да донесе одлука за надополнување на неповратните средства со средства од Буџетот на Република Северна Македонија на предлог на Министерството за финансии по добиенот извештај од ставот (3) на овој член, најдоцна до 31 март во наредната година.

(5) На средствата од ставот (1) на овој член Гарантниот фонд не пресметува и не наплаќа камата.

(6) Средствата на Гарантниот фонд не влегуваат во капиталот на РБСМ и можат да се користат само за намените утврдени во член 13-г од овој закон.

(7) За работа со средствата на Гарантниот фонд, РБСМ отвора посебна наменска сметка во Народната банка на Република Северна Македонија.

(8) За средствата на Гарантниот фонд, РБСМ води посебна финансиско-сметководствена евиденција.

(9) Средствата на Гарантниот фонд може да се пласираат во краткорочни хартии од вредност, издадени од Република Северна Македонија и од Народната банка на Република Северна Македонија.

(10) Приходите од камата од пласманите од ставот (9) на овој член се уплатуваат на сметката од ставот (7) на овој член и се составен дел на неповратните средства обезбедени од Буџетот на Република Северна Македонија.

Член 13-г

(1) Средствата на Гарантниот фонд се користат за издавање гаранции за обезбедување на плаќања по основ на главница на новоодобрени кредити за обртни средства и за основни средства со рок на доспевање до осум години со однапред предвидена динамика, одобрени од страна на банките и штедилниците кои имаат дозвола за основање и работење издадена од гувернерот на Народната банка на Република Северна Македонија.

(2) Корисници на гаранциите можат да бидат микро, мали и средни трговци, како и големи трговци кои вршат извоз регистрирани во Република Северна Македонија.

(3) Големи трговци кои вршат извоз во смисла на овој закон се трговски друштва во кои приходите по основ на извоз имаат учество од најмалку 30% во вкупните остварени приходи во фискалната година која и претходи на годината во која е одобрена гаранцијата.

(4) Гаранциите од ставот (1) на овој член не се одобруваат за проекти кои:

- 1) се финансирани со средства од РБСМ;
- 2) ја загадуваат животната средина и природа;
- 3) се наменети за производство и дистрибуција на оружје и воена опрема;
- 4) се наменети за производство на тутун, дрога и други опојни средства;
- 5) се поврзани со игрите на среќа;
- 6) вклучуваат експерименти врз живи животни;
- 7) се поврзани со трговија на недвижности;
- 8) се поврзани со финансиски активности и
- 9) ги реализираат трговски друштва во државна сопственост или трговски друштва во кои Република Северна Македонија е содружник или акционер со најмалку 51% од основната главнина.

Член 13-д

Гарантниот фонд гарантира до 80% од кредитите за обртни средства и до 50% од кредитите за основни средства.

Член 13-ѓ

(1) За одобрување гаранции на корисниците на гаранциите од член 13-г став (2) од овој закон се применуваат:

- 1) портфолио гаранции и/или
- 2) индивидуална гаранција.

(2) Портфолио гаранции во смисла на овој закон се гаранции на портфолио на одобрени кредити од банка или штедилница кои се издаваат врз основа на договор склучен помеѓу РБСМ и банка или штедилница.

(3) Индивидуална гаранција во смисла на овој закон е гаранција за одобрен кредит од страна на банка или штедилница на голем трговец кој врши извоз од член 13-г став (3) од овој закон.

(4) Начинот на издавање на гаранциите помеѓу РБСМ и банка или штедилница се уредува со договор склучен согласно со Законот за облигационите односи.

Член 13-е

(1) Гаранциите од членот 13-г од овој закон се одобруваат во корист на банките и штедилниците кои од гувернерот на Народната банка на Република Северна Македонија добиле дозвола за основање и работење.

(2) Вкупниот износ на одобрени кредити со гаранција од Гарантниот фонд не може да го надмине десеткратниот износ на средствата на Гарантниот фонд.

(3) Изложеноста спрема ист трговец и со него поврзани лица врз основа на гаранција од Гарантниот фонд се уредува во договорот од членот 13 став (3) од овој закон.

(4) Изложеноста спрема одделна банка врз основа на портфолио гаранции од Гарантниот фонд може да биде најмногу до 25% од износот на средствата на Гарантниот фонд.

(5) Изложеноста спрема одделна штедилница врз основа на портфолио гаранции од Гарантниот фонд може да биде најмногу до 10% од износот на средствата на Гарантниот фонд.

(6) Изложеноста спрема одделна банка или штедилница врз основа на гаранции од Гарантниот фонд не се пресметува во изложеноста од членот 14 од овој закон.

(7) Банките и штедилниците можат да поднесат барање до РБСМ за активирање на гаранција доколку корисникот на кредитот доцни најмалку 60 дена со отплата на кредитот по основ на главен долг обезбеден со гаранција издадена од Гарантниот фонд.

(8) Гаранциите издадени од Гарантниот фонд се плаќаат во рок од 30 дена од денот на доставување на барањето до РБСМ за плаќање на гаранцијата.

(9) РБСМ има право од средствата на Гарантниот фонд да наплати провизии и други трошоци кои произлегуваат од работата на Гарантниот фонд во висина уредена во договорот од членот 13 став (3) од овој закон.

(10) РБСМ има обврска да презема активности поврзани со наплата на побарувањата по основ на издадените гаранции.”.

Член 14

(1) Стапката на адекватност на капиталот на РБСМ не смее да биде пониска од 8%.

(2) Голема изложеност за РБСМ претставува изложеност спрема лице и со него поврзани лица од 10% од сопствените средства на РБСМ.

(3) Изложеноста на РБСМ спрема лице и со него поврзани лица не смее да надмине 25% од сопствените средства на РБСМ.

(4) По исклучок од ставот (3) на овој член, изложеноста на РБСМ спрема банка може да изнесува најмногу до двојниот износ на сопствените средства на РБСМ.

(5) Надзорниот одбор на РБСМ одобрува изложеност спрема одделна банка од над 20% од сопствените средства на РБСМ.

(6) Советот на Народната банка пропишува посебна методологија за исправка вредноста, односно за издвојување на посебна резерва од страна на РБСМ, при што се раководи од специфичниот статус и задачите на РБСМ.

Член 15

(1) Изложеноста на банките и другите финансиски институции кон РБСМ има третман на изложеност кон Република Северна Македонија.

(2) Безусловните гаранции плативи на прв повик и полисите за кредитно осигурување издадени од РБСМ како инструмент за обезбедување, при утврдување на актива пондерирана според кредитниот ризик од страна на банките се третира како побарување од Република Северна Македонија.

Член 16

(1) Банките и другите финансиски институции не смеат да ги заложуваат своите побарувања кои се произлезени од активности со средства од РБСМ.

(2) Правните дела воспоставени спротивно на ставот (1) од овој член се ништовни.

(3) Во случај на стечај или ликвидација на банка или небанкарска финансиска институција преку која се пласирани средства на РБСМ, побарувањата на РБСМ по основ на главен долг со споредните побарувања и обезбедувања, се пренесуваат на РБСМ.

Член 17

(1) Органи на РБСМ се Собрание, Надзорен одбор, Управен одбор, Одбор за управување со ризици, Одбор за ревизија и други органи предвидени со Статутот на РБСМ, согласно со Законот за банките.

(2) Надзорниот одбор на РБСМ го сочинуваат пет члена.

(3) Владата на Република Северна Македонија ги именува членовите на Надзорниот одбор и тоа тројца на предлог на министерот за финансии, еден на предлог на потпретседателот на Владата на Република Северна Македонија задолжен за економски прашање и еден на предлог на министерот за економија.

(4) Владата на Република Северна Македонија ги именува членовите на Надзорниот одбор по претходно добиена согласност од гувернерот на Народната банка на Република Северна Македонија.

(5) Членовите на Надзорниот одбор се и претставници на државниот капитал во Собранието на РБСМ.

(6) Управниот одбор на РБСМ го сочинуваат два члена.

Член 18

(1) Супервизија на работењето на РБСМ, во рамките на своите надлежности, врши Народната банка на Република Северна Македонија.

(2) Надзор на работењето што РБСМ го врши во име и за сметка на Република Македонија врши Министерството за финансии.

(3) РБСМ најдоцна до 31 мај во тековната година доставува до Собранието на Република Северна Македонија и Владата на Република Северна Македонија годишен извештај за работењето во претходната година.

Член 18-а

(1) РБСМ најдоцна до 30 јуни во тековната година доставува до Владата на Република Северна Македонија годишен извештај за работењето на Гарантниот фонд за претходната година и на фондовите организирани согласно со членот 13-а став (1) од овој закон.

(2) РБСМ објавува износ на одобрени кредити, број на одобрени кредити, износ на одобрени гаранции и лимит на гаранции по банки и штедилници издадени од Гарантниот фонд на својата веб-страница на квартална основа.

(3) РБСМ до Министерството за финансии доставува полугодишен извештај за структурата на одобрени кредити со гаранција од Гарантниот фонд по категорија на ризик со состојба 30 јуни и декември најдоцна 30 дена по истекот на полугодието.

(4) Министерството за финансии, врз основа на доставените податоци од РБСМ од ставот (3) на овој член на својата веб-страница објавува полугодишен извештај за фискалните ризици на Гарантниот фонд, гарантната изложеност и започнатите постапки за активирање на гаранциите.”.

Член 19

Над РБСМ не може да се покренува и води стечајна или ликвидациона постапка.

Член 20

Одредбата од членот 12 на овој закон за директното извршување на активностите од страна на РБСМ ќе почне да се применува од 1 јануари 2010 година.

Член 21

На пласманите одобрени до влегувањето во сила на овој закон ќе се применуваат прописите што важеле при нивното одобрување.

Член 22

Македонска банка за поддршка на развојот основана со Законот за основање на Македонска банка за поддршка на развојот („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 24/98, 6/2000, 109/2005 и 130/2008) продолжува да работи како Македонска банка за поддршка на развојот согласно со одредбите од овој закон.

Член 23

(1) Средствата од Гарантен фонд формиран со Законот за основање на Македонска банка за поддршка на развојот („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 24/98, 6/2000, 109/2005 и 130/2008) се пренесуваат во почетниот капитал на РБСМ, а во рок од 30 дена од влегувањето во сила на овој закон, МБПР ќе изврши соодветно зголемување на бројот на акциите.

(2) Гаранциите издадени од Гарантниот фонд до денот на влегувањето во сила на овој закон се обврска на РБСМ.

Член 24

Постојните членови на Управниот одбор на РБСМ продолжуваат да ја извршуваат функцијата на членови на Управен одбор до истекот на рокот за кој е издадена согласност од гувернерот на Народната банка на Република Северна Македонија.

Член 25

Методологијата од членот 14 став (6) на овој закон Советот на Народната банка на Република Северна Македонија ќе ја донесе во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 26

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за основање на Македонска банка за поддршка на развојот („Службен весник на Република Северна Македонија“ број 24/98, 6/2000, 109/2005 и 130/2008).

Член 27

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“.